

The Holy See

PORUKA PAPE FRANJE ZA 50. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENE KOMUNIKACIJE, 2016.

Draga braćo i sestre,

Sveta godina milosrđa poziva nas razmišljati o odnosu između komunikacije i milosrđa. Crkva, ujedinjena s Kristom, živim utjelovljenjem Milosrdnoga Boga, pozvana je živjeti milosrđe kao prepoznatljivo obilježje čitavog svog bića i djelovanja. Ono što govorimo i kako to govorimo, svaka riječ i svaki čin morao bi izražavati Božje suosjećanje, nježnost i opraštanje prema svima. Ljubav je, po svojoj naravi, komunikacija; vodi prema otvaranju i dijeljenju a ne odvajanju od drugih. I ako su naše srce i naši čini nadahnuti ljubavlju, Božjom ljubavlju, naša će komunikacija biti nositeljicom Božje snage.

Kao Božja djeca pozvani smo komunicirati sa svima, bez iznimke. Na osobit način, jezik i djelovanje Crkve trebali bi prenositi milosrđe, tako da se dotaknu srca osoba i podupre ih se na putu prema punini života, koju je Isus Krist, poslan od Oca, došao donijeti svima. To znači da mi sami moramo biti spremni prihvatiti u nama i širi oko nas toplinu Majke Crkve, kako bi se Isusa upoznalo i uzljubilo; onu toplinu koja daje opipljivost riječima vjere i koja u propovijedanju i svjedočenju pali "iskru" koja ih oživljava.

Komunikacija ima moć graditi mostove, potpomagati susret i uključivanje, obogaćujući tako društvo. Kako je lijepo kad osobe pažljivo biraju riječi i geste i tako se trude izbjeći nerazumijevanja, ozdraviti ranjeno sjećanje i graditi mir i sklad. Riječi mogu podići mostove među ljudima, obitelji, društvenim skupinama i narodima. I to kako u fizičkom tako i u digitalnom okruženju. Zato neka naše riječi i djela budu takvi da nam pomažu izaći iz začaranih krugova osuđivanja i osvete, koji i dalje zarobljavaju pojedince i narode i koji dovode do toga da se ljudi služe porukama mržnje. Riječ Kristova učenika, naprotiv, trebala bi nastojati pomoći ljudima rasti u zajedništvo i, čak i u slučajevima kad treba odlučno osuditi zlo, nikada ne bi smjela prekidati odnos i komunikaciju.

Želim zato pozvati sve ljude dobre volje da otkriju da milosrđe ima moć ozdraviti prekinute odnose i vratiti mir i sklad obiteljima i zajednicama. Svi znamo na koji način stare rane i dugotrajne srdžbe mogu zarobiti osobe i spriječiti komunikaciju i pomirenje. A to vrijedi također za odnose među narodima. U svim tim slučajevima milosrđe može pokrenuti novi način govora i razgovora, kao što je to tako rječito izrazio Shakespeare kada je rekao: "Milosrđu je svojstveno to da nije prisilno. Silazi s neba na zemlju poput blagotvorne kiše. To je dvostruki blagoslov: i za onoga koji ga daje i za onoga koji ga prima" (Mletački trgovac, Čin IV, Scena I).

Poželjno je i da jezik politike i diplomacije bude nadahnut milosrđem, koje nikada ništa ne smatra izgubljenim. Apeliram prije svega na one koji imaju odgovornosti na institucionalnom i političkom polju i u oblikovanju javnog mnijenja, da uvijek budno paze kako govore o onima koji misle ili rade drukčije, kao i prema onima koji su možda pogriješili. Lako je podleći napasti iskorištavanja takvih situacija za raspirivanje vatre nepovjerenja, straha i mržnje. Treba, naprotiv, imati hrabrosti da se usmjeri osobe prema procesima povjerenja. Upravo ta pozitivna i kreativna smjelost pruža prava rješenja na drevne sukobe i mogućnost postizanja trajnog mira: "Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! [...] Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!" (Mt 5, 7-9).

Kako bih samo želio da naš način komuniciranja, kao i naša služba pastira u Crkvi, nikada ne odražavaju oholu i trijumfalnu nadmoć nad neprijateljem i ne obezvrjeđuju one koje duh svijeta smatra gubitnicima i otpadom! Milosrđe može pomoći ublažiti protivštine života i pružiti toplinu onima koji su upoznali samo hladnoću suda. Neka način naše komunikacije bude takav da nadiđe logiku koja jasno dijeli grešnike od pravednika. Možemo i moramo osuđivati situacije grijeha – kao što su nasilje, korupcija, izrabljivanje i drugo – ali ne možemo osuđivati osobe, jer samo Bog može zaviriti u dubinu njihova srca.

Naša je zadaća opomenuti one koji griješe i prokazati zlo i nepravедnost određenih ponašanja, kako bi se oslobodilo žrtve i podiglo one koji su pali. Ivanovo Evanđelje nas podsjeća da "istina će vas osloboditi" (Iv 8, 32). Ta istina je, u konačnici, sâm Krist, čije je krotko milosrđe mjerilo za naš način naviještanja istine i osuđivanja nepravde. Naša je prvenstvena zadaća podupirati istinu s ljubavlju (usp. Ef 4, 15). Jedino riječi izgovorene s ljubavlju i praćene krotkošću i milosrđem mogu dotaknuti naša grešna srca. Oštre ili moralističke riječi i postupci dovode u opasnost da dodatno otuđe one koje želimo privesti obraćenju i slobodi, jačajući njihov osjećaj odbacivanja i obrane.

Neki misle da je vizija društva ukorijenjenog u milosrđu beznadno idealistična ili pretjerano popustljiva. Ali pokušajmo se prisjetiti svojih prvih iskustava odnosa u krilu obitelji. Roditelji su nas više ljubili i cijenili zbog onog što jesmo no zbog naših sposobnosti i postignuća. Roditelji želje najbolje za svoju djecu, ali njihova ljubav nije nikada uvjetovana postizanjem tih ciljeva. Obiteljski dom je mjesto gdje je čovjek uvijek dobrodošao (usp. Lk 15, 11-32). Želim potaknuti sve da promatraju ljudsko društvo ne kao prostor u kojem se stranci natječu i pokušavaju se probiti na vrh, već prije svega kao dom ili obitelj gdje su vrata uvijek otvorena i gdje se svi osjećaju prihvaćenima.

Zato je od temeljne važnosti slušati. Komunicirati znači dijeliti, a dijeljenje zahtijeva slušanje, prihvaćanje. Slušati je nešto mnogo više od čuti. Čuti se odnosi na primanje informacije; slušati, međutim, upućuje na područje komunikacije i traži blizinu. Slušanje nam omogućuje zauzeti ispravan stav, a ne samo biti pasivni gledatelji, slušatelji, potrošači. Slušati znači također biti sposobni dijeliti pitanja i sumnje, prijeći neki put rame uz rame s nekim, osloboditi se svake umišljenosti o svemoći i staviti ponizno svoje sposobnosti i svoje darove u službu općeg dobra.

Slušati nije nikada lako. Ponekad je lakše praviti se gluh. Slušati znači posvetiti pozornost, željeti razumjeti, prosuditi, poštivati tuđu riječ. Slušanje uključuje neku vrstu mučeništva, žrtvovanja samih sebe u kojem se obnavlja čin kojeg je učinio Mojsije pred gorućim grmom: izuti sandale na "svetom tlu" susreta s drugim koji mi govori (usp. Izl 3, 5). Znati slušati je neizmjerena milost, to je dar za koji trebamo moliti da bismo se zatim naučili provoditi ga u djelo.

I elektronska pošta, SMS poruke, društvene mreže i interaktivni razgovori više korisnika putem interneta (chat) mogu biti potpuno ljudski oblik komunikacije. Nije tehnologija ta koja određuje je li komunikacija autentična ili ne, već ljudsko srce i njegova sposobnost da koristi dobro sredstva koja mu stoje na raspolaganju. Društvene mreže mogu olakšati uspostavu odnosa s drugima i promicati dobro društva ali mogu također dovesti do daljnje polarizacije i podjele među osobama i skupinama. Digitalni svijet je trg, mjesto susreta gdje možemo jedni druge milovati ili ranjavati, voditi korisnu raspravu ili provoditi moralni linč. Molim da nas ova jubilejska godina, življena u milosrđu, "učini otvorenijima za dijalog kako bismo jedni druge bolje upoznali i razumjeli; neka ukloni svaki oblik zatvorenosti i prijezira i odagna svaki oblik nasilja i diskriminacije" (*Misericordiae vultus*, 23). Internet nam pomaže da budemo bolji građani. Pristup digitalnim mrežama za sobom povlači odgovornost za bližnjega kojeg, istina, ne vidimo ali je stvaran i ima svoje dostojanstvo koje treba poštivati. Internet se može mudro koristiti za izgrađivanje zdravog društva otvorena dijeljenju.

Komunikacija, njezina mjesta i njezina oruđa pomogli su mnogima da prošire svoje obzore. To je Božji dar i ujedno velika odgovornost. Sviđa mi se definirati tu moć komunikacije kao "bliskost". Susret između komunikacije i milosrđa je plodan u mjeri u kojoj rađa bliskost koja pokazuje brigu, tješi, ozdravlja, prati i slavi. U podijeljenom, rascjepkanom i polariziranom svijetu komunicirati s milosrđem znači pridonijeti dobroj, slobodnoj i solidarnoj bliskosti između Božje djece i braće u čovječstvu.